

Meer tijd en middelen voor het maatschappelijk belang

Memorandum voor de federale
verkiezingen van juni 2024

ImpactCoalitie

Kader

De instellingen zonder winstoogmerk (IZW's: vzw's, stichtingen, internationale vzw's) dragen significant bij aan de creatie van rijkdom in de Belgische economie, met een toegevoegde waarde van 5% van het BBP [ ]. Het aandeel in de totale gesalarieerde werkgelegenheid bedraagt zo'n 13%; beide gaan sinds 2009 in stijgende lijn. De IZW's zijn een zeer arbeidsintensieve en weinig kapitaalintensieve sector, wat zich weerspiegelt in de structuur van hun productiekosten : bezoldigingen zijn goed voor 57,6%, tegenover 21,6% bij de vennootschappen.

De verenigingssector ontwikkelt niet-marktactiviteiten die voorzien in behoeften die als fundamenteel moeten worden beschouwd en bieden (quasi)-collectieve goederen en diensten aan, die niet door de overheid of door de markt alleen

kunnen worden verzorgd, zoals onderwijs, gezondheid, sociale actie, cultuur. De IZW's formuleren innoverende antwoorden op vragen, waar zonder hen vaak niet op zou worden ingegaan en zorgen voor structurele antwoorden op (nieuwe) maatschappelijke noden.

De sector zoekt naar evenwichten tussen missiegedrevenheid en ondernemerschap en is een belangrijke schakel in het samenbrengen van mensen. Gemeenschapsvorming en het uitbouwen en versterken van sociale cohesie zijn een essentieel onderdeel van het verenigingsleven, dat op dit domein beschikt over veel ervaring en expertise. Velen zetten in op het bereiken van kwetsbare groepen en dragen bij om kwetsbare mensen te integreren en actief te laten participeren aan de samenleving in al zijn facetten.

Een betekenisvol deel van de IZW's werkt voor het **maatschappelijk belang** : gezondheid, welzijn, ontwikkelingssamenwerking, humanitaire hulp, milieu, cultuur, mensenrechten,... In vele gevallen is een overheid of openbare dienst (mede)verantwoordelijk of betrokken en kan er tenminste sprake zijn van een "aanvullende rol" voor private organisaties. Niet toevallig zijn de erkenningscriteria voor instellingen die fiscale attesten voor giften mogen uitreiken, gebaseerd op een selectief aantal actiedomeinen van maatschappelijk belang en op het principe van complementariteit tussen overheid en privaat initiatief (met inbegrip van stichtingen van openbaar nut).

De middelen van IZW's komen hoofdzakelijk van overheden (tussen 2009-2017 gemiddeld 46,4%), maar ook deels uit verkoop van goederen en diensten en uit giften. Deze laatste waren gemiddeld goed voor 27,7% tussen 2009 en 2017. Het verwerven van private bijdragen,

met name dankzij het stimuleren van de vrijgevigheid van de bevolking, is dan ook vitaal, want om haar doelstellingen zo goed en onafhankelijk mogelijk te kunnen realiseren, hebben de IZW's stabiele, duurzame en 'vrije' middelen nodig.

Er kan ontegensprekelijk vooruitgang geboekt worden als het gaat over interactie tussen de overheid en de IZW's. Denken we maar aan de soms nodeloze en tijdrovende en vaak complexe administratieve procedures, in het bijzonder voor de meerderheid van kleine structuren, gedragen door vrijwilligers.

De in dit memorandum voorgestelde maatregelen moeten de IZW's in staat stellen zich meer te concentreren op hun prioritaire missies van maatschappelijk belang. Ze moeten helpen hun sociale impact te versterken, vaak zonder dat daarvoor extra uitgaven van de overheid vereist zijn.

[ ] Deze en andere statistieken in dit hoofdstuk zijn afgeleid uit : Het economische gewicht van instellingen zonder winstoogmerk in België (2020), een uitgave van de Koning Boudewijnstichting, in samenwerking met de Nationale Bank van België.

De IZW's die voor de analyse zijn weerhouden, mogen omvatten niet begrippen als 'de non-profitsector' (die ook de openbare diensten omvat) of 'de sociale economie'. Bovendien wordt alleen rekening gehouden met IZW's die gesalarieerde werknemers tewerkstellen en/of die hun jaarrekening neerleggen bij de Balanscentrale van de NBB. Het belang van de verenigingssector in de economie wordt dan ook per definitie onderschat

Impact
Coalitie

De **impactCoalitie** is een krachtenbundeling van eersterangsactoren voor het maatschappelijk belang in België. Verenigingen en stichtingen die zich ertoe verbinden om tijd en middelen, waaronder giften van de bevolking, efficiënt en transparant te besteden. Samen vertegenwoordigen zij enkele duizenden verenigingen en stichtingen (IZW's), actief in de filantropie, internationale solidariteit, welzijn, gezondheid, mensenrechten, leefmilieu, dierenwelzijn, sociaal-culturele activiteiten, vorming,...

De impactCoalitie is een representatieve spreekbuis van de sector voor het maatschappelijk belang en een legitieme gesprekspartner naar de overheid toe, in het bijzonder met betrekking tot de verwerving en besteding van middelen en de vrijgevigheid van de bevolking.

<https://coalition-impact-coalitie.be>

Ethische Fondsenwerving (RE-EF) vzw
www.re-ef.be

Belgische Federatie van Filantropische Stichtingen (BFFS) vzw
www.stichtingen.be

De Verenigde Verenigingen vzw
www.deverenigdeverenigingen.be

ACODEV asbl
www.acodev.be

ngo-federatie vzw
www.ngo-federatie.be

De Federatie vzw
www.defederatie.org

Federation of European and International Associations established in Belgium (FAIB) asbl
faib.org

Met de steun van:

Fundraisers Belgium vzw
www.fundraisersbelgium.be

Fundraisers Forum asbl
www.fundraisers.be

L'Associatif financier asbl
www.associatiffinancier.be

Stichting Donorinfo
www.donorinfo.be

In dit memorandum vragen wij nieuwe of gewijzigde federale wet- en regelgeving die een antwoord kan bieden op een aantal knelpunten waarmee de sector geconfronteerd wordt en/of een besparing van tijd en middelen kunnen betekenen.

A. pg. 8

Administratieve vereenvoudiging

B. pg. 12

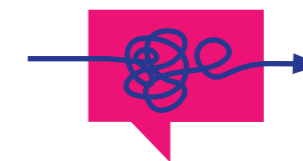
Harmonisering van wet- en regelgeving ivm. het begrip 'zonder winst oogmerk'

C. pg. 14

Belastingaftrek van giften

A

Administratieve vereenvoudiging

Er gaat vaak nog veel tijd verloren in het vervullen van administratieve verplichtingen, terwijl het ook efficiënter, sneller of eenvoudiger zou kunnen, onder andere dankzij de digitalisering.

1 Instellen van een ‘direct flow’ van gegevens gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en de KBO naar het UBO-register, met het oog op de controle van de ‘ultieme begunstigden’ door de banken

Financiële instellingen vragen heel wat informatie op bij IZW's en hun bestuurders, vanwege de aansprakelijkheidsplicht van de banken, die voortvloeit uit de anti-witwaswet van 18 september 2017. Deze verplichting vergt inspanningen en tijd zowel van IZW's als van de banken. In sommige gevallen leidt dit tot de weigering om een bankrekening te openen of tot het eenzijdig afsluiten ervan.

Ten gronde kan dit enkel vermeden worden door de administratieve vereenvoudiging te bevorderen, dwz. door het “only once” principe te gebruiken, zodat IZW's – maar ook ondernemingen - niet steeds opnieuw dezelfde (identificatie)gegevens moeten meedelen, terwijl die vaak elders zijn terug te vinden of reeds aan een andere administratie werden overgemaakt.

In België bestaat een wet die dit principe vooropstelt en zowel de banksector als

de IZW's menen dat dit principe verder consequent toegepast en snel uitgerold kan en moet worden. De Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), het UBO-register en het Belgisch Staatsblad zouden met elkaar moeten verbonden worden, zodat een ‘direct flow’ tot stand komt, vertrekkende van de griffie, over Staatsblad en KBO, naar het UBO-register, dat door de banken rechtsgeldig kan geraadpleegd worden.

Febelfin, belangenbehartiger van de Belgische banken, vraagt dit eveneens met aandrang.

Noch de wet, noch de NBB-reglementen specificeren concreet de maatregelen die moeten worden genomen om de identiteit van de ultieme begunstigden te verifiëren. Financiële instellingen moeten hun methoden op basis van verificatierisico's definiëren in hun interne procedures (cf. art. 12 van de NBB Antiwitwasverordening van 21 november 2017).

Wij pleiten ervoor om de sector van IZW's voor het maatschappelijk belang in de mate van het mogelijke een waardering ‘laag risico’ toe te kennen.

Risico	Voorwaarden risico	Identificatiegegevens	Bewijsstukken / betrouwbare informatiebronnen
Hoog	<ul style="list-style-type: none"> Alle situaties die als dusdanig worden geïdentificeerd in de krachtens artikel 19, §2, van de anti-witwaswet vereiste individuele risicobeoordeling Situaties waarin verscheppte waakzaamheidsmaatregelen zijn vereist op grond van artikelen 37 tot 41 van anti-witwaswet 	<p><i>Artikel 26, §2, van anti-witwaswet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De identificatiegegevens die betrekking hebben op het adres van natuurlijke personen en op de geboorteplaats en -datum van effectieve begunstigden, dienen slechts "in de mate van het mogelijke" te worden verzameld. Regels inzake geldovermakingen <p>+ EXTRA maatregelen</p>	<p>Bijzonder betrouwbare verificatiemiddelen nodig</p> <ul style="list-style-type: none"> Adres dubbel checken gegevens opvragen & checken met UBO-register
Standaard	Niet bestempeld als "hoog risico"	<p><i>Artikel 26, §2, van anti-witwaswet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De identificatiegegevens die betrekking hebben op het adres van natuurlijke personen en op de geboorteplaats en -datum van effectieve begunstigden, dienen slechts "in de mate van het mogelijke" te worden verzameld. Regels inzake geldovermakingen 	<p>Face to face</p> <ul style="list-style-type: none"> ID/paspoort inlezen check geldigheid <p>Op afstand</p> <ul style="list-style-type: none"> Idem <p>Andere officiële documenten</p> <p>Kopieën van bewijsstukken en raadpleging van het Rijksregister</p> <p>Raadpleging UBO (niet enkel)</p> <p>Bij rechtspersonen: bewijsstukken van cliënt zelf, bij officiële bronnen zoals het Belgisch Staatsblad of bij een andere informatiebron die betrouwbaar is</p>
Laag	<ul style="list-style-type: none"> Deze mogelijkheid "activeren" Modaliteiten vastleggen in interne procedures Erkend door risicobeoordeling (algemeen + specifiek) cfr. art.16 anti-witwaswet In het risicobeheer van de financiële instelling moet men ervoor kiezen gebruik te maken van deze mogelijkheid en de modaliteiten ervan vast te leggen 	<p><i>Artikel 26, §3, van anti-witwaswet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Interne procedures mogen aantal identificatiegegevens beperken betrokken persoon moet met voldoende zekerheid kunnen onderscheiden van elke andere persoon 	<p>Gewone of elektronische kopie ID</p>

2 Implementatie van de Resolutie "betreffende het stimuleren van de digitalisering voor verenigingen zonder winstoogmerk"

Op 8 juni 2023 heeft de Kamer in plenaire zitting een Resolutie aangenomen "betreffende het stimuleren van de digitalisering voor verenigingen zonder winstoogmerk" (DOC55 2242/006), in oktober 2021 samen met een aantal andere volksvertegenwoordigers neergelegd door Steven Matheï (CD&V).

De aanbevelingen in de Resolutie, gericht aan de federale regering, beantwoorden aan diverse verzuchtingen van de sector, zowel van grote IZW's als van vele kleine verenigingen die gedragen worden door vrijwilligers. Dankzij verstandige en toegankelijke toepassingen van digitalisering en moderne technologie, kunnen een aantal formaliteiten voor de IZW's gemakkelijk vereenvoudigd worden.

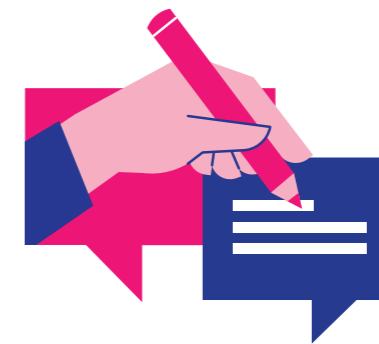
Enkele vooropgestelde maatregelen, zoals de veralgemeende neerlegging van de rekeningen bij de e-griffie, het eenheidsloket voor IZW's en vennootschappen en de automatisering van informatiestromen rond het UBO-register, hebben potentieel een grote impact.

De voornaamste voorgestelde maatregelen betreffen volgende punten :

- De 'direct flow' waarvan sprake onder punt 1
- **Het portaal e-griffie van FOD Justitie uitbreiden, zodat ook onderhandse wijzigingsakten elektronisch en gratis kunnen neergelegd worden**
- **Veralgemeende gratis neerleggingsplicht voor jaarrekeningen van IZW's bij de e-griffie.** Neerleggingsplicht bij de NBB is momenteel beperkt tot grote IZW's. Een alternatief voor kleine verenigingen (met enkelvoudige boekhouding) is gratis neerlegging bij de e-Griffie en vervolgens centraliseren van de gegevens, met mogelijkheid tot consultatie.
- **Digitalisering van aangifte van de patrimoniumtaks en onderzoeken hoe aangifte van patrimoniumtaks kan worden vereenvoudigd voor IZW's.** Overigens blijven wij pleiten voor de vrijstelling of verminderd tarief van de patrimoniumtaks voor IZW's voor het maatschappelijk belang.
- **Aangifte van rechtspersonenbelasting vereenvoudigen** door vooraf ingevulde aangifte die enkel digitaal bevestigd dient te worden, wanneer betrokkene voorgaande jaar nihilaangifte heeft gedaan

B

Harmonisering van wet- en regelgeving ivm. het begrip ‘zonder winstoogmerk’

Voor de erkenning van instellingen voor belastingaftrek van giften is een discrepantie ontstaan tussen het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen (WVV) van 2019 en de bestaande fiscale regelgeving (KB/WIB92, art. 63/18/1). Volgens het WVV mogen IZW's onbeperkt winstgevendende activiteiten uitvoeren, maar geen winst direct of indirect uitkeren (art. 1:2 WVV). Het KB/WIB92 hanteert het restrictieve verbod op winstoogmerk. Om de rechtszekerheid, vandaag en in de toekomst, te verzekeren, lijkt het aangeraden om het KB/WIB92 aan te passen aan de artikelen 1:2, 1:3, 1:4, 1:6 en 1:7 van het WVV.

Voorstel tot aanpassing van art. 63/18/1 §3 KB/WIB92

De in paragraaf 1 vermelde instellingen moeten, naast de in de artikelen 63/18/3 vermelde bijzondere voorwaarden aan volgende algemene voorwaarden voldoen:

- Zij moeten rechtspersoonlijkheid bezitten en gevestigd zijn in België;
- Enkel gewin bejagen ter financiering van de vervulling van het in de statuten bepaald belangeloos doel en rechtstreeks noch onrechtstreeks (in de zin van art. 1:4 WVV) enig vermogensvoordeel uitkeren of bezorgen aan de oprichters/stichters, de leden, de bestuurders of enig andere persoon behalve voor het in de statuten bepaald belangeloos doel.

Belastingaftrek van giften

1 Permanente verhoging van de belastingaftrek voor giften en gelijkstelling van het stelsel in de vennootschapsbelasting

- **De inkomstenbelasting** laat een belastingvermindering toe van 45% van het totaal van giften (van minstens € 40 per jaar per erkende instelling). Er geldt een plafond mbt. tot het totale belastbare inkomen (10%).

In Frankrijk geldt een belastingvermindering van 66% (75% voor bepaalde domeinen). In Duitsland, Nederland en Luxemburg geldt een aftrek van het belastbaar inkomen van 100% van de giften, met een bepaalde onder- en bovengrens.

Wij pleiten voor een permanente verhoging van de belastingaftrek naar 60%.

- **In de vennootschapsbelasting** wordt het bedrag aan giften (van minstens € 40 per jaar per erkende instelling) afgetrokken van de bedrijfswinst. Het reëel fiscaal voordeel is dus beduidend lager dan binnen de personenbelasting, wat een rem zet op het bedrijfsmecenaat in ons land.

Naar analogie met de personenbelasting, zou 45% of 60% van het totaalbedrag aan giften die door het bedrijf werden gedaan, in mindering gebracht kunnen worden van de te betalen vennootschapsbelasting.

2 Contactgroep Giften III : opzetten van een overleg met het oog op verduidelijking, aanpassing en modernisering van de erkenningsprocedure

Tussen juni 2001 en oktober 2002 lagen 18 maanden van intensieve besprekingen in de 'Contactgroep Giften', tussen de fiscale administratie, vertegenwoordigers van voogdijdepartementen en een delegatie van de IZW's. De aanbevelingen van de Contactgroep Giften werden door Minister Reynders globaal aanvaard en grotendeels bekrachtigd en operationeel gemaakt in 2006 bij Omzendbrief (Ci.RH.26/567.400 - AOIF16/2006).

De Contactgroep Giften werd opnieuw samengeroepen in 2013, rond een aantal specifieke knelpunten. Eind 2014 leidde dit tot de publicatie van een Omzendbrief in verband met online giften (Ci.RH.26/634.940 - AAFisc Nr. 42/2014).

De overlegmethode heeft haar deugd bewezen. Vandaar dat wij vragen om een derde ronde van de Contactgroep Giften op te starten, onder andere rond volgende punten :

- **Erkenning mits dubbele beslissing of verplichte consultatie van de functionele overheid.**

Het principe van gezamenlijke beslissing met de functionele overheid zou moeten hersteld worden, ook voor verlenging, voor alle actiedomeinen en overheden. Waar een organisatie al erkend is volgens criteria op gemeenschapsniveau – ondermeer en met name in de culturele sector - zou de minister van Financiën die erkenning moeten volgen. Eventueel kan ook een verplichte consultatie van een permanent geactualiseerd centraal register overwogen worden (denken we dan bijvoorbeeld aan het Verenigingsloket dat eind januari 2024 in Vlaanderen gelanceerd wordt).

- **Definitie van kosten voor algemeen beheer.**

De kosten van algemeen beheer mogen volgens het KB/WIB92 niet meer bedragen dan 20% van de bestaansmiddelen. Noch WIB92, noch KB/WIB92, noch de wet op de boekhouding bevatten een definitie van de kosten van algemeen beheer. In de praktijk maakt de plaatselijke controleambtenaar uit of en in welke mate bepaalde uitgaven als kosten van algemeen beheer moeten worden aangemerkt. Dit knelpunt vraagt wellicht om een advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

- **Betaalplatformen voor online giften**

Giften aan erkende verenigingen verlopen meer en meer via online betaalplatformen. De circulaires AAFISC Nr. 42/2014 en 2019/C/83 van de FOD Financiën beantwoorden niet aan de verwachtingen en namen de rechtsonzekerheid niet weg. De verantwoordelijkheid voor het uitreiken van een fiscaal attest ligt bij de erkende instelling die de gift ontvangt. Wanneer een online gift bij de IZW terecht komt, kunnen deze gegevens echter vaak slechts gedeeltelijk of niet of niet onweerlegbaar worden overgemaakt. Dit vergt wellicht een verduidelijking bij KB van de wet op het betalingsverkeer in het kader van PSD2, in samenwerking met FOD Economie.

- **Modernisering van het KB van 1823.**

Huis-aan-huis geldinzamelingen (met inbegrip van werving) worden geregeld door het KB van 22 september... 1823 (door de FOD Binnenlandse Zaken). Procedure en criteria zijn aan herziening toe, bijvoorbeeld door instellingen die erkend zijn voor fiscale attesten automatisch de vergunning te geven.

Dit memorandum werd ondertekend door volgende koepels en platformen, leden van de impactCoalitie:

- Ethische Fondsenwerving (RE-EF) vzw
- Belgische Federatie van Filantropische Stichtingen (BFFS) vzw
- De Verenigde Verenigingen vzw
- ACODEV asbl
- NGO-federatie vzw
- De Federatie [van sociaal-cultureel werk en amateurkunsten] vzw
- Federation of European and International Associations established in Belgium (FAIB) asbl

Met de steun van
Fundraisers Belgium, Fundraisers Forum, L'Associatif financier,
Donorinfo.

Brussel, 15 februari 2024
